

SPIS TREŚCI

Wykaz ważniejszych skrótów	13
Wprowadzenie	15
Rozdział I	
Ogólne wiadomości o prawie	17
1.1. Pojęcie prawa i jego funkcje	17
1.2. Prawo a moralność	21
1.3. Norma prawna a przepis prawny. Zdarzenie prawne, stosunek prawny	22
1.4. System prawa	24
1.5. Źródła prawa	26
1.6. Zasady stosowania prawa	27
1.7. Wykładnia przepisów prawnych	30
Rozdział II	
Elementy prawa Unii Europejskiej	35
2.1. Zagadnienia ogólne Unii Europejskiej	35
2.1.1. Podstawy prawne integracji europejskiej	35
2.1.2. Pojęcie, cele i zasady funkcjonowania Unii Europejskiej	36
2.1.3. Kompetencje Unii Europejskiej a kompetencje państw członkowskich	38
2.2. Instytucje Unii Europejskiej	39
2.2.1. Zagadnienia ogólne	39
2.2.2. Parlament Europejski	39
2.2.3. Rada Europejska	40
2.2.4. Rada Unii Europejskiej	40
2.2.5. Komisja Europejska	41
2.2.6. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej	41
2.2.7. Inne instytucje Unii Europejskiej	43
2.3. Źródła prawa Unii Europejskiej	44
2.4. Zasady obowiązywania źródeł prawa Unii Europejskiej w polskim porządku prawnym	45
2.5. Prawo rynku wewnętrznego	47

Rozdział III

Elementy prawa konstytucyjnego	49
3.1. Pojęcie prawa konstytucyjnego i jego źródła	49
3.2. Zasady ustroju Rzeczypospolitej Polskiej	49
3.3. Wolności, prawa i obowiązki człowieka i obywatela	52
3.4. Organy władzy	53
3.4.1. Uwagi wstępne	53
3.4.2. Organy władzy ustawodawczej	54
3.4.3. Organy władzy wykonawczej	56
3.4.4. Organy władzy sądowniczej (sądy i trybunały)	59
3.4.4.1. Trybunał Konstytucyjny	59
3.4.4.2. Trybunał Stanu	61
3.4.4.3. Sąd Najwyższy	61
3.4.4.4. Sądy powszechne	61
3.4.4.5. Sądy szczególne	62
3.5. Konstytucyjne organy kontroli państwowej i ochrony prawa	63
3.5.1. Najwyższa Izba Kontroli	63
3.5.2. Rzecznik Praw Obywatelskich	64
3.5.3. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji	64

Rozdział IV

Elementy prawa administracyjnego	67
4.1. Zagadnienia ogólne	67
4.1.1. Pojęcie administracji publicznej	67
4.1.2. Stosunek administracyjnoprawny	68
4.1.3. Źródła prawa administracyjnego	69
4.2. Formy działania administracji publicznej	69
4.2.1. Czynności administracyjne	69
4.2.2. Akt administracyjny	70
4.2.3. Pozostałe czynności administracyjne	71
4.3. Podmioty administracji	72
4.3.1. Podmioty administracji rządowej	72
4.3.2. Podmioty administracji samorządowej	73
4.4. Kontrola administracji publicznej	79
4.4.1. Pojęcie kontroli	79
4.4.2. Kontrola wewnętrzna	79
4.4.3. Kontrola instytucjonalna	79

Rozdział V

Elementy postępowania administracyjnego i sądownictwa administracyjnego	81
5.1. Postępowanie administracyjne ogólne	81
5.1.1. Uwagi wstępne	81

5.1.2.	Organ prowadzący postępowanie administracyjne	82
5.1.3.	Strona i inne podmioty na prawach strony	84
5.1.3.1.	Strona w postępowaniu administracyjnym	84
5.1.3.2.	Podmioty na prawach strony	85
5.1.4.	Czynności typowe postępowania administracyjnego	86
5.1.4.1.	Wezwania	86
5.1.4.2.	Doręczenia	86
5.1.4.3.	Protokoły i adnotacje	87
5.1.5.	Zasady postępowania administracyjnego	88
5.1.5.1.	Naczelne zasady postępowania administracyjnego	88
5.1.5.2.	Zasady ogólne postępowania administracyjnego	88
5.1.6.	Wszczęcie postępowania i terminy załatwiania spraw	90
5.1.6.1.	Wszczęcie postępowania	90
5.1.6.2.	Terminy załatwiania spraw	90
5.1.7.	Postępowanie wyjaśniające	91
5.1.8.	Decyzja i inne rozstrzygnięcia w postępowaniu administracyjnym	91
5.1.8.1.	Decyzja	91
5.1.8.2.	Uгода	92
5.1.8.3.	Postanowienie	92
5.1.9.	Postępowanie odwoławcze	93
5.1.9.1.	Środki odwoławcze	93
5.1.9.2.	Postępowanie przed organem odwoławczym	93
5.1.10.	Weryfikacja decyzji ostatecznych	94
5.1.10.1.	Uwagi wstępne	94
5.1.10.2.	Wznowienie postępowania	94
5.1.10.3.	Stwierdzenie nieważności decyzji	94
5.1.10.4.	Uchylenie lub zmiana decyzji niewadliwych	95
5.2.	Postępowanie przed sądem administracyjnym	95
5.2.1.	Uwagi wstępne	95
5.2.2.	Podmioty postępowania sądowoadministracyjnego	96
5.2.2.1.	Sąd administracyjny	96
5.2.2.2.	Strony oraz inne podmioty postępowania sądowoadministracyjnego	97
5.2.3.	Postępowanie przed wojewódzkim sądem administracyjnym	97
5.2.4.	Postępowanie przed Naczelnym Sądem Administracyjnym	99
5.2.5.	Wzruszenie prawomocnych orzeczeń sądów administracyjnych	101
5.3.	Postępowanie egzekucyjne w administracji	101
5.3.1.	Uwagi wstępne	101
5.3.2.	Podmioty i uczestnicy postępowania egzekucyjnego	102
5.3.3.	Wszczęcie egzekucji	102

5.3.4. Zasady postępowania egzekucyjnego	103
5.3.5. Środki egzekucyjne	103
Rozdział VI	
Elementy prawa finansowego	105
6.1. Finanse publiczne i prawo finansowe	105
6.2. Budżet państwa a budżet jednostki samorządu terytorialnego	105
6.3. Zarys prawa podatkowego i celnego	107
6.4. Podstawy ustroju pieniężnego	110
6.5. Nadzór nad rynkiem finansowym	112
Rozdział VII	
Elementy prawa karnego	113
7.1. Uwagi wstępne	113
7.2. Pojęcie przestępstwa	113
7.3. Wyłączenie odpowiedzialności karnej	117
7.4. Kary i środki karne	122
7.5. Wymiar kary i jej wykonanie	122
7.6. Niektóre rodzaje przestępstw	123
Rozdział VIII	
Elementy postępowania karnego	125
8.1. Zasady postępowania karnego	125
8.2. Europeizacja prawa karnego procesowego	127
8.3. Postępowanie karnoskarbowe	128
Rozdział IX	
Elementy prawa cywilnego	131
9.1. Uwagi wstępne	131
9.2. Część ogólna prawa cywilnego	131
9.2.1. Pojęcie stosunku cywilnoprawnego	131
9.2.2. Podmioty stosunków cywilnoprawnych i ich reprezentacja	133
9.2.2.1. Osoby fizyczne	133
9.2.2.2. Osoby prawne	135
9.2.2.3. Reprezentacja podmiotów prawa cywilnego	139
9.2.3. Przedmioty stosunków cywilnoprawnych	141
9.2.4. Czynności prawne	142
9.2.4.1. Uwaga wstępna	142
9.2.4.2. Pojęcie i rodzaje czynności prawnych	142
9.2.4.3. Treść czynności prawnej	143
9.2.4.4. Forma czynności prawnej	143
9.2.4.5. Wykładnia i wady oświadczeń woli	145

9.2.4.6. Zawarcie umowy	145
9.2.5. Przedawnienie roszczeń i terminy zawite	147
9.3. Prawo rzeczowe	147
9.3.1. Ogólne wiadomości o prawie rzeczowym	147
9.3.1.1. Pojęcie prawa rzeczowego i praw rzeczowych	147
9.3.1.2. Przedmioty praw rzeczowych	148
9.3.2. Prawo własności	150
9.3.2.1. Pojęcie i treść prawa własności	150
9.3.2.2. Nabycie i utrata prawa własności	150
9.3.2.3. Ochrona własności	151
9.3.2.4. Współwłasność i jej rodzaje	152
9.3.3. Użytkowanie wieczyste	153
9.3.4. Ograniczone prawa rzeczowe	154
9.3.4.1. Użytkowanie	154
9.3.4.2. Służebności	155
9.3.4.3. Spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu	156
9.3.4.4. Zastaw	156
9.3.4.5. Hipoteka	158
9.3.5. Posiadanie	159
9.3.6. Księgi wieczyste	160
9.4. Zobowiązania	161
9.4.1. Pojęcie zobowiązania i jego elementy	161
9.4.1.1. Pojęcie zobowiązania cywilnoprawnego i jego strony	161
9.4.1.2. Wierzytelność, dług i odpowiedzialność	162
9.4.1.3. Treść i rodzaje świadczenia	164
9.4.2. Przyczyny powstania zobowiązań	170
9.4.2.1. Umowy zobowiązaniowe	170
9.4.2.2. Czyny niedozwolone	172
9.4.2.3. Bezpodstawne wzbogacenie	176
9.4.2.4. Inne zdarzenia	177
9.4.3. Wykonanie zobowiązań	177
9.4.4. Skutki niewykonania zobowiązań	179
9.4.4.1. Uwagi wstępne	179
9.4.4.2. Skutki niewykonania zobowiązań w postaci wyrządzenia szkody	179
9.4.4.3. Skutki niemożliwości następcej świadczenia	181
9.4.4.4. Skutki opóźnienia lub zwłoki	182
9.4.4.5. Inne skutki niewykonania zobowiązań – wzmianka	183
9.4.4.6. Zbieg odpowiedzialności a skutki niewykonania zobowiązań	183
9.4.5. Wygaśnięcie zobowiązań	183

9.4.6. Zmiana wierzyciela lub dłużnika	184
9.4.7. Najważniejsze umowy zobowiązaniowe	185
9.4.7.1. Umowy o przeniesienie praw	185
9.4.7.2. Umowy o korzystanie z cudzych rzeczy lub praw	190
9.4.7.3. Umowy o świadczenie usług	192
9.4.7.4. Umowy regulujące stosunki kredytowe	197
9.4.7.5. Umowy o zabezpieczenie wierzytelności	199
9.4.7.6. Umowy o funkcji alimentacyjnej	200
9.4.7.7. Umowy ubezpieczenia gospodarczego	201
9.4.7.8. Umowa spółki cywilnej	202
9.4.8. Przekaz i papiery wartościowe	202
9.5. Ogólna charakterystyka prawa spadkowego oraz prawa rodzinnego	203
9.5.1. Ogólna charakterystyka prawa spadkowego	203
9.5.2. Ogólna charakterystyka prawa rodzinnego	205

Rozdział X

Elementy prawa pracy	207
10.1. Uwagi wstępne	207
10.2. Indywidualny stosunek pracy i zbiorowe stosunki pracy	208
10.3. Powstanie, zmiana i ustanie stosunku pracy	208
10.4. Treść stosunku pracy	214
10.5. Czas pracy i urlopy	215
10.6. Wynagrodzenie za pracę i jego ochrona	217
10.7. Odpowiedzialność w stosunkach pracy	218
10.8. Ochrona pracy	219

Rozdział XI

Elementy prawa ubezpieczeń społecznych	221
11.1. Uwagi wstępne	221
11.2. Zasady ubezpieczeń społecznych	221
11.3. Stosunek prawny ubezpieczenia społecznego	222
11.4. Zasiłki	223
11.5. Emerytury i renty	226

Rozdział XII

Elementy postępowania cywilnego	227
12.1. Uwagi wstępne	227
12.2. Proces cywilny	228
12.2.1. Funkcja postępowania cywilnego i jego rodzaje	228
12.2.2. Tryby postępowania rozpoznawczego	228
12.2.3. Postępowanie zwykłe a postępowanie odrębne	229
12.2.4. Przesłanki i podmioty procesu cywilnego	229

12.2.5. Powództwo i inne czynności procesowe	231
12.2.6. Koszty postępowania	232
12.2.7. Postępowanie przed sądem pierwszej instancji	232
12.2.8. Zaskarżanie orzeczeń sądowych	235
12.2.8.1. Pojęcie i rodzaje środków zaskarżenia	235
12.2.8.2. Apelacja	236
12.2.8.3. Zażalenie	237
12.2.9. Obalenie prawomocnych orzeczeń	237
12.2.9.1. Skarga kasacyjna	238
12.2.9.2. Wznowienie postępowania	239
12.2.9.3. Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia	239
12.3. Postępowanie nakazowe, upominawcze, uproszczone oraz europejskie postępowanie w sprawach transgranicznych	240
12.3.1. Uwagi wstępne	240
12.3.2. Postępowanie nakazowe	240
12.3.3. Postępowanie upominawcze	241
12.3.4. Postępowanie uproszczone	241
12.3.5. Europejskie postępowanie nakazowe	242
12.3.6. Europejskie postępowanie w sprawach drobnych roszczeń	242
12.4. Sądowe postępowanie egzekucyjne	242
12.4.1. Przesłanki egzekucji	242
12.4.2. Rodzaje egzekucji	243
12.4.3. Sposoby i ograniczenia egzekucji	243
12.4.4. Obrona dłużnika w postępowaniu egzekucyjnym	244
12.5. Postępowanie przed sądem polubownym – wzmianka	244

Rozdział XIII

Elementy prawa prywatnego międzynarodowego	247
13.1. Pojęcie i źródła prawa prywatnego międzynarodowego	247
13.2. Prawo właściwe dla sytuacji „z elementem obcym”	249

Wykaz aktów prawnych	255
-----------------------------------	------------

Prezentowany podręcznik zawiera podstawowe wiadomości z poszczególnych gałęzi lub działów prawa. Książka składa się z trzynastu rozdziałów, w których zostały kolejno omówione: elementarne pojęcia teorii prawa, instytucje prawa unijnego i zasady stosowania tego prawa, zagadnienia prawa konstytucyjnego, prawa administracyjnego, postępowanie administracyjne ogólne, postępowanie przed sądami administracyjnymi oraz postępowanie egzekucyjne w administracji, podstawowe zagadnienia z zakresu prawa finansowego, prawa karnego, postępowania karnego, prawa cywilnego, postępowania cywilnego, prawa pracy, prawa ubezpieczeń społecznych oraz prawa prywatnego międzynarodowego.

Książka adresowana jest w szczególności do studentów wszystkich kierunków studiów ekonomicznych, może także okazać się pomocna dla studentów administracji oraz prawa.

Publikacja została opracowana przez pracowników naukowo-dydaktycznych zatrudnionych w Katedrze Prawa na Wydziale Finansów Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie. Autorzy zbioru posiadają bogaty dorobek naukowy w zakresie zagadnień objętych treścią tego podręcznika.